

ÖZELLEŞTİRME GEREKÇELERİ DAYANAKSIZ

Tüm dünyada enerji alanında yürütülen serbest piyasa uygulamaları sorgulanırken, ne yazık ki enerji arz güvenliği sorunuyla karşı karşıya bulunan ülkemizde AKP Hükümeti, enerji alanında özelleştirmeleri sürdürmektedir. Sanayinin ve günlük yaşamımızın vazgeçilmez olan elektriği evlerimize getiren enerji dağıtım kuruluşlarımız birer birer özel sektöre devredilmektedir. Üstelik bu devirler otomatik fiyatlandırma uygulamasıyla halkın üzerinden pahalı elektrik satış garantisi verilerek yapılmaktadır.

Başkent Elektrik ile Sakarya Elektrik dağıtım kuruluşları 1.5 yıllık satış geliri karşılığında bir bedelle devredilmiştir. Konya, Akşehir, Karaman, Ereğli, Niğde, Aksaray, Nevşehir ve Kırşehir illerini kapsayan Meram Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin Alsim Alarko şirketine 440 milyon dolar bedelle devredilmesine ilişkin olarak Özelleştirme Yüksek Kurulu 30 Nisan 2009 tarihinde karar almıştır. Özelleştirme İdaresi Başkanlığı Artvin, Giresun, Gümüşhane, Rize ve Trabzon illerinin elektrik dağıtımını gerçekleştiren Çoruh Elektrik Dağıtım A.Ş.; Samsun, Amasya, Çorum, Ordu ve Sinop illerinde görevli Yeşilirmak Elektrik Dağıtım A.Ş. ve Afyonkarahisar, Bilecik, Eskişehir, Kütahya ve Uşak illeri elektrik dağıtımını gerçekleştiren Osmangazi Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin satışı için ihaleye çıkmıştır. Kahramanmaraş ve Adıyaman elektrik dağıtımını yürüten Göksu Elektrik Dağıtım A.Ş.'nin de yıllar öncesinde yapılan görevlendirmeye dayanılarak özel sektöre devri gündemde bulunmaktadır.

Elektrik Mühendisleri Odası 41. Dönem Yönetim Kurulu, 13 Şubat 2009 tarihinde yaptığı basın açıklamasıyla Başkent ve Sakarya elektrik dağıtım kuruluşları-

nın özel sektöre devredilmesine tepki gösterdi. Açıklamada, TEDAŞ'ın 2007 yılı satış gelirin 15 milyar 25 milyon TL olduğu göz önüne alındığında, bu geliri sağlayan elektrik dağıtımının yüzde 7.37'sini gerçekleştiren Başkent Elektrik Dağıtım'ın (Başkent EDAŞ) 1 milyar 107 milyon TL düzeyinde tahsilat yaptığına dikkat çekildi. Açıklamada, şöyle denildi:

"Sabancı Holding-Verbund-Enerjisa ortak girişiminin 1 milyar 225 milyon dolara (yaklaşık 2 milyar 173 TL) Başkent EDAŞ'a sahip olmaları, dağıtım kuruluşunun 2008 gelir artışı göz önüne alındığında, 1.5 yıllık satış geliri karşılığında devredildiğini göstermektedir. Üstelik alıcı şirket bu ödemeyi de yarısı peşin kalanını 2 yıl taksitle ödeyecektir."

Açıklamada, Sakarya Elektrik Dağıtım (SEDAŞ) için 300 milyon doları peşin kalanı 2 taksitle olmak üzere toplamda 600 milyon dolar (yaklaşık 1 milyar TL) ödeme yapacak olan AKCEZ

Konsorsiyumu ise 2007 yılı rakamları ile TEDAŞ'ın sunduğu elektriğin yüzde 5.68'sine denk gelen 853 milyon 852 bin TL düzeyinde yıllık satış geliri tahsilatı yapma şansı yakaladığı kaydedildi.

EMO açıklamasında, ihalesi yapılmış ancak henüz devrin gerçekleşmediği Meram Elektrik Dağıtım (MEDAŞ) ve Aras Elektrik Dağıtım A.Ş. (Aras EDAŞ) için de ihalede oluşan satış fiyatları ile ürettikleri hizmet karşılığı elde ettikleri gelir karşılaştırmasına yer verildi. MEDAŞ için 440 milyon dolar (yaklaşık 720 milyon TL) teklif eden Alsim Alarko'nun ise yine 2007 rakamları ile yılda 597 milyon 750 bin YTL tahsilat yapacağı bilgisi verildi. Aras EDAŞ için 128 milyon 500 bin dolar (yaklaşık 210 milyon 740 bin TL) teklif eden Kiler Alışveriş Hizmetleri Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin tahsil edeceği para miktarının 2007 rakamları ile yıllık 214 milyon 792 bin TL düzeyinde olacağı kaydedildi.

TEDAŞ'ın 2008 satış gelirleri henüz açıklanmamasına rağmen, 2008 yılı içinde gerçekleşen tüketim artışı ve yüzde 56'yı bulan elektrik zamları dolayısıyla bu tahsilat oranlarının 2008 yılında ciddi oranda arttığı ve bu artışın önümüzdeki yıllarda da süreceğine de vurgu yapıldı. Açıklamada, "Dolayısıyla devir işleminin ardından ilk bir yılda neredeyse yapılan ödemeler, hatta bu rakamları aşacak kadar satış geliri elde edilecektir" denildi.

Yerliler Küçük Ortak

Dağıtım kuruluşlarını devralan ve devralmaya hazırlanan sermaye gruplarının da incelendiği açıklamada, Sabancı Holding-Verbund-Enerjisa ortak girişimine devredilen Başkent EDAŞ'ın yüzde 50'si bu işlemle Avusturyalı Verbund firmasına geçtiği, SEDAŞ'ın devredildiği AKCEZ Konsorsiyumu'nun da yüzde 50'si Çek Cumhuriyeti'nden CEZ şirketine ait olduğu kaydedildi. Akenerji'nin yüzde 45, Akkök Şirketler Grubu'nun ise yüzde 5 ile ortak olduğu AKCEZ Konsorsiyumu'nda yerli şirketler küçük ortak konumunda bulunduğu belirtildi.

Satış Öncesi Karlılık Oranı Artırıldı

Satış ihaleleri yapılan bu dağıtım kuruluşlarının önümüzdeki yıllarda kar oranlarının da şirketlerin kamuda olduğu dönemden daha yüksek olacağı belirtilen açıklamada, özelleştirme ile yapılan kaynak aktarımı şöyle ortaya konuldu:

"Dağıtım ihaleleri öncesi devreye alınan ve kamuoyunda 'otomatik zam' olarak bilinen 'Maliyet Bazlı Fiyatlandırma Mekanizması' ile dağıtım şirketleri aracılığı ile kamu tarafından üstlenilen, özel sektör santrallerinden kaynaklanan maliyet artışları, direkt olarak yurttaşlara yansıtılmaya başlanmıştır. Böylelikle dağıtım kuruluşunu satın alan özel sektörün, yine elektrik üretiminin piyasalaştırmasından kaynaklı fahiş fiyatlardan olumsuz etkilenmesinin önüne geçilmiş, pahalı elektrik satış garantisi sağlanmıştır. Özel sektörün karlılık düzeyinin artırılması amacıyla

sokak aydınlatma bedellerine Hazine garantisi verilmiştir. 2009 yılı başından itibaren aydınlatma bedelleri Hazine tarafından dağıtım şirketlerine 2015 yılı sonuna kadar ödenecek, daha sonra da aydınlatma bedelleri faturalara yansıtılarak, Belediye Tüketim Vergisi yanında ikinci kez tüketicilerden tahsil edilecektir.

Öte yandan dağıtım bölgelerindeki şebekelerin iyileştirilmesi için özelleştirme öncesi yapılan çalışmalar da dikkat çekici boyutlara ulaşmıştır. 2007 yılında 824 milyon 844 bin TL yatırım gerçekleştiren TEDAŞ, 2008 yılında ise 550 milyon TL'lik başlangıç ödeneğini yüzde 60 oranında aşarak, 877 milyon 797 bin TL'lik yatırım gerçekleştirdi. TEDAŞ, özelleştirme öncesinde dağıtım bölgelerinde şehirci şebeke için Dünya Bankası kredisi, köy şebekeleri için Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamında aktarılan kaynakları kullanmıştır."

En Karlı Bölgeler Devredildi

Başkent EDAŞ ve SEDAŞ için dağıtım özelleştirmelerinde temel gerekçe olarak sunulan kayıp ve kaçak oranlarının özel sektör tarafından düşürüleceği iddiasının özelleştirme öncesi ortadan kalktığı şöyle anlatıldı:

"SEDAŞ 2007 yılında yüzde 6.2'ye düşen kayıp ve kaçak oranıyla Türkiye'de en düşük kayıp ve kaçak oranına sahip bölgedir. SEDAŞ'ın 2005 yılında yüzde 12.3 olan kayıp ve kaçak oranı, 2006 yılında yüzde 10.1'e, 2007 yılında ise 6.2'ye indirilmiştir. SEDAŞ aynı dönem içinde sattığı enerji miktarını ise yüzde 91 artırmıştır. Yani 2005 yılında 4.1 milyar kilovat saat olan SEDAŞ'ın sattığı enerji miktarı, 2006 yılında 5 milyar kilovat saate, 2007 yılında ise daha da katmerlenerek, 7.9 milyar kilovat saate çıkmıştır.

Başkent EDAŞ ise kayıp ve kaçak oranı açısından oldukça iyi durumda sayılabilecek bir bölgede faaliyet göstermektedir. Başkent EDAŞ, 2005 yılında yüzde 11.1 olan kayıp

ve kaçak oranını 2006 yılında yüzde 9.6'ya, 2007 yılında da yüzde 8.7'ye düşürmüştür. Bölgeye sunulan enerji miktarı; 2005 yılında 8 milyar kilovat saat düzeyindeyken, 2006 yılında 8.8 milyar kilovat saate, 2007 yılında da 10 milyar kilovat saate yükselmiştir. Böylece 2 yıllık süreçte abone sayısını yüzde 7.31, sattığı enerji miktarını da yüzde 24 artırmıştır.

Özel sektöre devri yapılan veya yapılmaya çalışılan bu 6 bölgenin istatistiki bilgilerine bakıldığında, dağıtım hizmetiyle sağlanan elektrik satış gelirinin yüzde 23.66'sını, buna karşılık Türkiye kayıp ve kaçığının yüzde 14.24'ünü oluşturan 6 bölgenin özel sektöre bırakılmasıyla ne yazık ki kamu kayıp-kaçaklarından kurtulmamakta, önemli bir gelirden yoksun bırakılmaktadır."

Özelleştirme Faturasını Ödemeyeceğiz

Kamu çıkarını savunmayı temel ilke olarak gören EMO'nun özelleştirme kaynaklı zamlara engel olmak için tüm özelleştirme ihaleleri iptal edilene kadar mücadelesini sürdürmeye kararlı olduğu vurgulanan açıklamada, şöyle denildi:

"Kamu kaynaklarının yetersizliği gerekçesiyle bölge bölge özelleştirmeye çalışılan TEDAŞ'ın satış öncesi kamu finansmanı ile ciddi yatırımlar yapabilmesi, "kaynak yok" iddialarını da çürütmektedir. Kayıp ve kaçak oranlarının düşürüleceği ve verimlik sağlanacağı söylemleri de doğru değildir. Kayıp oranlarını düşürmek için gerekli yatırımların özelleştirme öncesi gerçekleştirilebildiği ortadadır.

Elektrik alanında yaşanan maliyet artışları büyük oranda özelleştirme ve piyasalaştırma uygulamalarından kaynaklıdır. Kamu kaynaklarının yağmalanmasına dönüşen bu uygulamaların faturası, yurttaşlara ulaşan elektrik faturaları aracılığı ile ödetirilmeye çalışılmaktadır. Kamu yararı bulunmayan özelleştirme uygulamaları için açtığımız davalar halen sürmektedir." ◀